

Rozdíly v osobnostních charakteristikách v závislosti na vlastnictví psa a pohlaví

V dnešní době si stále více lidí pořizují psy jako domácí mazlíčky a společníky. Studie zkoumající rozdíly v osobnostních charakteristikách mezi vlastníky domácích mazlíčků a lidmi, kteří domácího mazlíčka nevlastní, vykazují inkonzistentní výsledky. McConnell et al. (2011) zjistil, že majitelé domácích mazlíčků jsou více svědomití a extravertní, zatímco Fraser et al. (2020) našel, že majitelé mazlíčků vykazují nižší svědomitost a vyšší otevřenost než lidé nevlastnící domácího mazlíčka. Zároveň však Bao and Schreer (2016) ani Perrine a Osbourne (1998) nenašli rozdíly v osobnostních charakteristikách těchto dvou skupin. Osobnostní charakteristiky se liší na základě pohlaví (Weisberg et al., 2011). Nezávisle na kultuře ženy skórují výše na škálách neuroticismu, extraverze, přívětivosti a otevřenosti. (Schmidt et al., 2008).

Cílem této práce je zjistit, zda existuje statisticky významný rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi jedinci, kteří vlastní psa a kteří psa nevlastní. Tedy jinými slovy zda „pejskaři“ jsou osobnostně jiní než „nepejskaři“. Dílčím cílem je ověřit, zda existuje statisticky významný rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi muži a ženami, v závislosti na věku, anebo mezi lidmi s různým citovým vztahem ke psům.

Datový soubor

Pro tuto analýzu byla použita data z bakalářské práce s názvem „Psychofyzilogický monitoring efektu navození relaxace pomocí stimulů zastupujících tradiční canisterapii“ (Hačková, 2024). Z těchto rozsáhlých dat bylo použito jen několik proměnných, konkrétně pouze věk, pohlaví, vztah, vlastnictví psa a pět subškál z dotazníku BFI-10: Otevřenost, Svědomitost, Extraverze, Přívětivost a Neuroticismus (Hřebíčková et al., 2016).

Citový vztah ke psům byl zjišťován v dotazníku otázkou: *Jaký je váš vztah ke psům?* rozdělenou do šesti kategorií, ze kterých měl participant na výběr: silně pozitivní (miluji je), pozitivní (mám je rád/a), neutrální (nevadí mi), negativní (nemám je rád/a), silně negativní (nesnáším je). Vlastnictví zvířete bylo v dotazníku zjišťováno otázkou: *Vlastníte v současné době (osobně) nějakého domácího mazlíčka/zvíře?* s výběrem z možností: ne, psa, kočku a jiné.

Výzkumný soubor

Výzkumný soubor v datovém souboru tvoří 37 zdravých dospělých ve věku 20–30 let (průměrný věk = 23,5 let, SD = 2,8), z nichž je 20 žen (54 %) a 17 mužů (47 %). Co se týče vzdělanosti osob v souboru, nejvyšší ukončené vzdělání je u 19 participantů SŠ, u 17 VŠ a u jednoho VOŠ. Svůj

vztah ke psům uvedlo 21 participantů jako „pozitivní“, 7 jedinců popsalo jako silně pozitivní, 7 jako „neutrální“ a 2 jako „negativní“. Žádný z participantů nepopsal svůj vztah jako silně negativní. Menšina účastníků výzkumu ($N = 8$) vlastnila v době experimentu osobně psa, většina ($N = 29$) psa nevlastnila nebo vlastnila jiného domácího mazlíčka než psa.

Závislé proměnné

V této práci jsou závislou proměnnou výsledky hrubého skóru každého jedince v subškálách dotazníku BFI-10, Big Five Inventory (Hřebíčková et al., 2016). Tato škála obsahuje 10 otázek, které po dvojicích sytí pět subškál:

- **Otevřenost, Svědomitost, Extraverze, Přívětivost a Neuroticismus**

Nezávislé proměnné:

- **pohlaví** (žena, muž)
- **věk** (spojitý faktor)
- **vlastní psa** (ano, ne)
- **vztah** ke psům (silně pozitivní, pozitivní, neutrální a negativní).

Statistická analýza dat byla provedena v programu Statistica (TIBCO Statistica 14) a to metodou multivariační analýzy rozptylu (MANOVA), statistická metoda, která umožňuje testovat rozdíly mezi 2 a více závislými proměnnými.

Výsledky analýzy

Nejdříve jsme udělali Wilksův test pro celý model, abychom zjistili, jakými regresory lze závisle proměnné vysvětlovat. Wilksův test slouží k ověření statistické významnosti a jeho ukazatelem je Wilksova lambda, která čím je nižší, tím více rozptylu tento regresor vysvětluje. V tabulce 1 lze vidět, že polovinu rozptylu (čili nejnižší číslo Wilksova λ) vysvětluje vztah ke psům a poté nejvíce rozptylu vysvětluje pohlaví. Věk a vlastnictví psa vysvětlují pouze 11 % rozptylu. Statisticky významné množství rozptylu predikuje vysvětluje pouze pohlaví, u kterého dosáhla Wilksova lambda hodnoty 0.65.

Tabulka 1: Wilksův test

	Wilksova λ	testová statistika F	p-hodnota
věk	0.89	0.62	0.69
vlastní psa	0.89	0.67	0.65
pohlaví	0.65	2.84	0.04
vztah	0.50	1.35	0.20

Dále jsme použili Hotellingův test, abychom zjistili, zda existuje statisticky významný rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi muži a ženami. Rozdíl existuje, **Hotellingovo $T^2 = 14.77$** a testová statistika vyšla $F(5,31) = 2.62$ ($p = 0.04$). V tabulce č. 2 lze vidět, že rozdíl je statisticky významný pouze u neuroticismu, pouze u něj p-hodnota vyšla statisticky signifikantní: muži dosahují v průměru 5.76 bodů a ženy 7.35 bodů.

Tabulka 2: Hotellingův test

	Průměr (muži)	Průměr (ženy)	SD (muži)	SD (ženy)	t	p-hodnota
Otevřenost	7.12	7.65	1.73	1.69	-0.94	0.35
Svědomitost	6.53	6.35	1.28	1.66	0.36	0.72
Extraverze	7.00	6.00	1.94	2.18	1.46	0.15
Přívětivost	6.47	7.30	1.70	1.92	-1.38	0.18
Neuroticismus	5.76	7.35	2.05	1.81	-2.50	0.02

Dále byla provedeny analýzy rozptylu (ANOVA) zvláště u jednotlivých závislých proměnných v závislosti na vztahu ke psům, avšak ani jeden z rozdílů se neukázal statisticky významný. Nicméně jeden jasný trend bylo možné pozorovat, a to že čím má jedinec pozitivnější vztah ke psům, tím více je extravertní, přestože tento efekt nebyl statisticky významný ($p = 0.32$).

Závěr

Cílem práce bylo zjistit, zda se liší lidé vlastníci psa od těch, kteří psa nemají a zda se muži a ženy liší v osobnostním profilu. Pro posouzení jsme použili MANOVU, konkrétně Wilskův test a Hotellingův test. Z výsledků analýzy této práce je patrné, že pouze pohlaví vysvětluje statisticky významné množství rozptylu proměnných, a tedy že muži a ženy se osobnostním profilem liší. Liší se nicméně oproti očekávání dle výzkumů pouze v subškále neuroticismu, kde ženy skórují výše než muži. Mezi lidmi vlastníci a nevlastníci psa ani u různě starých lidí nebyly nalezeny významné rozdíly v osobnostním profilu. Lidé se také liší v osobnostních charakteristikách v závislosti na svém vztahu ke psům, nikoli však statisticky významně.

Limitem této práce je zejména malý výzkumný soubor a nevyvážené zastoupení v jednotlivých regresorech.

Použitá literatura

- Bao, K. J., & Schreer, G. (2016). Pets and happiness: Examining the association between pet ownership and wellbeing. *Anthrozoös*, 29(2), 283–296. <https://doi.org/10.1080/08927936.2016.1152721>
- Fraser, G., Huang, Y., Robinson, K., Wilson, M. S., Bulbulia, J., & Sibley, C. G. (2020). New Zealand pet owners' demographic characteristics, personality, and health and wellbeing: More than just a fluff piece. *Anthrozoös*, 33(4), 561–578. <https://doi.org/10.1080/08927936.2020.1771060>
- Hřebíčková, M., Jelínek, M., Blatný M., Brom, C., Burešová, I., Graf, S., Mejzlíková, T., Vazsonyi, A. T., & Záborská, K. (2016). Big Five Inventory: Základní psychometrické charakteristiky české verze BFI-44 a BFI-10. *Československá Psychologie*, 60(6), 567–583.
- McConnell, A. R., Brown, C. M., Shoda, T. M., Stayton, L. E., & Martin, C. E. (2011). Friends with benefits: On the positive consequences of pet ownership. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(6), 1239–1252. <https://doi.org/10.1037/a0024506>
- Perrine, R. M., & Osbourne, H. L. (1998). Personality characteristics of dogs and cat persons. *Anthrozoös*, 11(1), 33–40.
- Schmitt, D. P., Realo, A., Voracek, M., & Allik, J. (2008). Why can't a man be more like a woman? Sex differences in Big Five personality traits across 55 cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94(1), 168–182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.1.168>
- Weisberg, Y. J., DeYoung, C. G., & Hirsh, J. B. (2011). Gender differences in personality across the ten aspects of the big five. *Frontiers in Psychology*, 2(178). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2011.00178>